

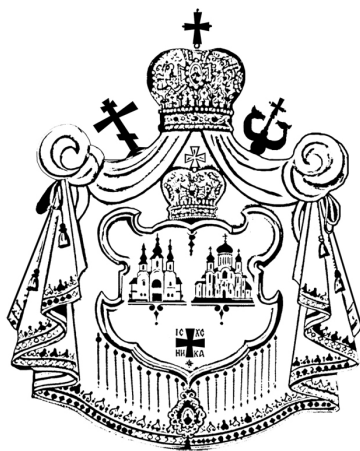

НАУКОВІ ЗАПИСКИ
Богословсько-історичного
науково-дослідного
центру імені архімандрита
Василя (Проніна)

№5
2018

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

БОГОСЛОВСЬКО-ІСТОРИЧНОГО
НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО
ЦЕНТРУ ІМЕНІ
АРХІМАНДРИТА ВАСИЛІЯ (ПРОНІНА)

**З благословення
Високопреосвященнішого Феодора,
архієпископа Мукачівського і Ужгородського**

**УКРАЇНЬСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА
МУКАЧІВСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЄПАРХІЯ**

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

БОГОСЛОВСЬКО-ІСТОРИЧНОГО
НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО
ЦЕНТРУ ІМЕНІ
АРХІМАНДРИТА ВАСИЛІЯ (ПРОНІНА)

№5

Всеукраїнське державне видавництво

«Карпати»

2018

ББК 86.372
УДК 271.222 (477)
Н-34
ISSN 2617-1317

**Наукові записки БНДЦ імені архімандрита Василя (Проніна)
№5**

Рекомендовано до друку на засіданні Ради БНДЦ ім. архімандрита Василя (Проніна) Мукачівської єпарії УПЦ, протокол №3 від 12 березня 2018 р.

Видавничий відділ
Мукачівської Православної єпархії

Редколегія:

Феодор (Мамасуев) – архієпископ Мукачівський і Ужгородський – **голова редколегії** (Мукачево, Україна).
Данилець Юрій – кандидат історичних наук, PhD., доцент УжНУ, директор Богословсько-історичного науково-дослідного центру імені архімандрита Василя (Проніна), **головний редактор** (Ужгород, Україна).
Белякова Надія – кандидат історичних наук, науковий співробітник Центру історії релігії і Церкви Інституту загальної історії РАН (Москва, РФ).
Бурєга Володимир – кандидат богослов'я, кандидат історичних наук, професор, проректор Київської духовної академії з науково-богословської роботи (Київ, Україна).
Гук Олександр – протоієрей, кандидат богослов'я, науковий співробітник Богословсько-історичного науково-дослідного центру імені архімандрита Василя (Проніна) (Хуст, Україна).
Марек Павел – PhDr. PaedDr., Ph.D., професор філософського факультету університету Палацького (Оломоуц, Чехія).
Міщанин Василь – кандидат історичних наук, PhD., доцент УжНУ, науковий співробітник Богословсько-історичного науково-дослідного центру імені архімандрита Василя (Проніна) (Ужгород, Україна).
Монич Олександр – протоієрей, кандидат богослов'я, вчений секретар Богословсько-історичного науково-дослідного центру імені архімандрита Василя (Проніна) (Мукачево, Україна).
Остапчук Єжі – габілітований доктор богословських наук, декан Богословського факультету Християнської Богословської Академії (Варшава, Польща).
Пилипович Радован – доктор наук, директор Архіву Сербської православної церкви (Белград, Сербія).
Федака Сергій – доктор історичних наук, професор УжНУ (Ужгород, Україна).
Шаркань Василь – кандидат філологічних наук, доцент УжНУ (Ужгород, Україна).
Шафін Ян – протоієрей, ThDr., PhD, професор, декан Православного богословського факультету Пряшівського університету (Пряшів, Словаччина).
Шкаровський Михайло – доктор історичних наук, професор Санкт-Петербурзької духовної академії (Санкт-Петербург, РФ).
Юрина Василій – протоієрей, науковий співробітник Богословсько-історичного науково-дослідного центру імені архімандрита Василя (Проніна), відповідальний за видавничі проекти (Мукачево, Україна).

Рецензенти:

Данилюк Д.Д., доктор історичних наук, професор.
Капітан Л. І., доктор історичних наук, професор УжНУ.

Думки авторів публікацій можуть не збігатися з точкою зору редакції. Редакція залишає за собою право редагувати або скорочувати матеріали, а також відмовити у публікації. Передрук любых матеріалів допускається тільки з письмового дозволу редакції і власника авторського права з обов'язковим посиланням на публікацію в «Наукових записках». Відгуки та пропозиції просимо надсилати за адресою:

Україна, 89600, м. Мукачево, вул. Єпархіальна, 12.

Моб.тел.: 050-692-87-81, 050-186-53-23.

E-mail: jurijdanilec@gmail.com

© Богословсько-історичний науково-дослідний центр імені архімандрита Василя (Проніна)

© Автори статей

ЗМІСТ

I. ВСТУПНЕ СЛОВО

Архієпископ Мукачівський і Ужгородський Феодор (Мамасуєв)..... 10

II. МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ЖИТТЯ ТА БЛАГОСЛОВЕННІ ТРУДИ ПРЕПОДОБНОГО ОЛЕКСІЯ (КАБАЛЮКА)», ДО 140-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТА 70-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ СМЕРТІ ПРАВОСЛАВНОГО СВЯТОГО ЗАКАРПАТТЯ. 13

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ. 14

**ОНУФРІЙ, МИТРОПОЛИТ КИЇВСЬКИЙ І ВСІЄЇ УКРАЇНИ,
ПРЕДСТОЯТЕЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ.**

Вітальне слово до учасників конференції..... 15

МАРК, МИТРОПОЛИТ ХУСТСЬКИЙ І ВИНОГРАДІВСЬКИЙ.

Вітальне слово до учасників конференції 17

ФЕОДОР, АРХІЄПИСКОП МУКАЧІВСЬКИЙ І УЖГОРОДСЬКИЙ.

Вітальне слово до учасників конференції.19

HUSÁR JÁN, PROTODIAKON.

Historická doba prorockej služby malých prorokov 21

ГУК ОЛЕКСАНДР, ПРОТОІЄРЕЙ.

Преподобний Олексій Карпаторуський та його епоха. 28

ДАНИЛЕЦЬ ЮРІЙ.

Діяльність преподобного Олексія (Кабалюка) у світлі нових архівних документів. 31

ДАНИЛЕЦЬ НАТАЛІЯ.

Викладання Закону Божого для православних учнів на Підкарпатській Русі в 1920-30 рр. у світлі нових архівних документів 47

ДЬЯКОНОВ АЛЕКСЕЙ.

Первая кафедра митрополита Николая (Кутепова). 66

КІЧЕРА ВІКТОР.

Адміністративні та фінансові обмеження Церкви на Підкарпатській Русі у 20-х рр. XX ст. 82

КУЦОВ КОСТЯНТИН.

Міжконфесійні взаємини серед карпатоукраїнських студентів Чехословаччини у другій половині 1930-х рр. 89

ЛЕНЬО ПАВЛО.

Релігійність населення радянського Закарпаття у контексті аналізу феномену “розколотої свідомості”. 102

ЛУТАК ЄВГЕНІЙ.

Другий Мараморош-Сиготський процес у творчій спадщині М.Годжі (за матеріалами газети «Slovenský týždenník»). 110

MAREK PAVEL.

“Italská domácnost”. Poměr mezi křesťanskými církvemi v letech první Československé republiky. 114

МИОДРАГ ПРЕДРАГ.

Митрополит Загребский д-р Дамаскин (Грданички) как церковный деятель и музыковед и его связи с Закарпатьем. 138

МІСЮК МИХАЙЛО.

Документи Державного архіву Закарпатської області про діяльність

архімандрита Олексія (Кабалюка) на території Підкарпатської Русі в 20 - 30-х рр. XX століття. 160

МІЩАНИН ВАСИЛЬ.

Висвітлення питань релігії і Церкви в комуністичній пресі Закарпаття 1944 – початку 1950-х рр. 177

МОНИЧ ОЛЕКСАНДР, ПРОТОІЄРЕЙ.

Кричівський Хрестовоздвиженський монастир у XVIII столітті. ... 185

ОСТАПЧУК ЕЖИ.

История Яблочинского Свято-Онуфриевского монастыря и его рукописного собрания. 205

ОФІЦІНСЬКИЙ РОМАН.

Исторична політика і майнові претензії Мукачівської греко-католицької єпархії 2003-2017 років. 217

ПИЛИПОВИЇ РАДОВАН.

Место Закарпатја у српској црквености 20. века - мисија, личности, значење. 231

PRUŽINSKÝ ŠTEFAN, PROTOIEREJ.

Miesto múdrosti a krotkosti v askéze a duchovnom živote členov Cirkvi. ... 243

РЕКРУТЯК МИХАЙЛО.

Постать архімандрита Олексія (Кабалюка) на сторінках газети «Зоря Рахівщини» (1991-2016 рр.)..... 251

РОМАН ВОЛОДИМИР.

Настоятельки православних жіночих монастирів на Іршавщині (1989-2016). 258

СВІТЛИНЕЦЬ АНДРІЙ.

Іван Андрішко – іконописець з Боржавської долини (штрих до життєвого і творчого портрета)..... 267

СТАРЕНЬКИЙ ІГОР.

Листування Миколи Яворовського з Миколою Петровим. 273

СТОЙЧЕВА ЕЛИСАВЕТА.

За живота, книжовності та аскетизма на йеросхимонах Спиридон Габровски. 281

ТИМЧУК ВОЛОДИМИР.

Мистецтво та релігія: особистісний досвід на прикладі світу поезії. 294

ТУРЯНИЦЯ ВІКТОРІЯ.

Інститут свободи совісті як конституційно правова категорія в державотворчій доктрині Томаша Масарика. 302

ФЕДАКА СЕРГІЙ.

Актуальні питання історії чернецтва Київської Русі..... 309

FIEDORUK PIOTR, PROTOIEREJ.

Stosunek Państwo – Kościół Prawosławny w Polsce w XX wieku. Zarys historyczny 322

ФЕДЧУК ОЛЕКСАНДР, ПРОТОІЄРЕЙ.

Судовий процес 1840-х років у справі повернення православному духовенству міста Луцька захопленого Домініканським монастирем села Коршовець. 344

ФЕРКОВ ОКСАНА.

Особливості процесу конфесіоналізації в Північно-Східній Угорщині в ранномодерну добу (XVI-XVIII ст.). 353

ФЙОЛЬДВАРІ ШАНДОР.

Сльози Божої Матері як жертви: політична теологія Богородиці у Візантії і східнослов'янських «Русях» в домонгольській епоці (у Київській і Суздальській Русі) 362

СЮЛКА DARIUSZ, PROTOIEREJ.

Genocyd Galickich i Karpackich Rusinów w austro-węgierskim imperium w XIX-XX ww. 375

ШУМИЛО СЕРГІЙ.

Зв'язки Афона і Київської Русі. До 1000-ліття давньоруського чернецтва на Афоні. 385

ЯКУНИН ВАДИМ.

Положение и деятельность православных монастырей СССР в 1941-1945 гг. 398

ІІІ. ПУБЛІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ.

ВАСИЛИЙ (ПРОНИН), АРХИМАНДРИТ. 409
«Біблія и математика»

ПРО АВТОРІВ 455

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ 459